

Länsstyrelsen
Västerbotten

Exkursion
Vormbäckens samver-
kansgrupp

1(7)

Datum
2013-06-19

Noteringar och bilder från exkursionen till Hornträsket och Vormbäcken och den 29 maj 2013.

Onsdagen 28 maj 8 juni genomfördes en exkursion för Vormbäckens samverkansgrupp. Intresset var stort och 12 deltagare var med, flera var intresserade men hade förhinder under dagen.

Syftet med årets exkursion var att göra uppföljande besök från en tidigare exkursion (2010) för att få se vilka åtgärder som genomförts sedan dess. Resan startade denna gång vid Hornträsket och avslutades med ett besök vid Vormbäcken en bit uppströms Vormheden.

Deltagare: Daniel Holmqvist, Vindelälvens Fiskeråd; Anton Lundqvist, Boliden Mineral AB; Paivi Pickens, Boliden Mineral AB; Göran Fjällström, Vormsele FVO; Kjell-Ivar Asplund, Hornträsk; Göran Gran, Björksele FVO; Hans-Erik Johansson, Länsstyrelsen Västerbottens län; Johanna Melin Länsstyrelsen Västerbottens län; Linnea Melin, Länsstyrelsen Västerbottens län; Rolf Örnberg, Rökå; Benny Jonsson, Lill-Åmans FVO; Jan Asplund Malå kommun.

Bild 1. Samling med fika på morgonen vid Hornträskgruvan och som synes var det varmt och strålande sol.

Hornträskgruvan en efterbehandlad gruva

Efter fikat guidade Anton Lundvist från Boliden oss runt vid den fd Hornträskgruvan. Efterbehandlingen är nu här i det närmaste slutförd. Det som återstår är plantering av plantor på det före detta industriområdet och malmupplagsområdet.

Bild 2. N- och G- dagbrotten, till vänster en vy i nordlig riktning samt till höger från samma plats en vy i sydlig riktning.

Bild 3. Anton visar resultat från uppföljning av efterbehandlingen.

Vi kommer att få höra mer vid kommande möten om resultat. Men kort kan sägas att undersökningar med passiva provtagare under vintern 2013 i Hornträsket har en mycket positiv trend jämfört med tidigare undersökningar. Kadmium visar på en 40 % nedgång.

Efterbehandlingen av Hornträskgruvan har skett i flera steg och på olika sätt på olika områden. Anton sammanfattade lite vad som gjorts på olika ställen under rundvadringen.

Vid dagbrott N och G har bl a kalkslurry injekterats ned i deponerat gråberg, krosszoner har tätats, diken har anlagts i ytterkant av området för att avleda ytvatten, sänkan vid dagbrottet har fyllts igen och markytan har utjämnats.

För att förhindra inträngning av vatten från nederbörd har området täkts av ett tätskikt bestående av gummiduk (HDPE). Som enligt de uppgifter som finns ska ha en mycket lång livslängd. Ovanpå tätskiktet finns sedan ett skyddsskikt som ska skydda och slutligen har ett lager morän lagts på.

Även på gråbergsupplaget har det anlagts ett tätskikt liknande det vid dagbrott N och G. På området vid det före detta malmupplaget har områden med höga metallhalter grävts ur och transporterats till Kristineberg där de deponerats i gammalt dagbrott. Håligheterna har fyllts igen med morän. På dessa industriområden och malmupplaget kommer det att sättas trädplantor. De områden där det finns tätskikt kommer ska det inte helst inte växa träd, risk för rotgenomträngning av tätskikt.

Bild 4. Provpunkt för avrinnande ytvatten K12. Här mäts både metallhalter och flöde.

Uppföljning av efterbehandlingen vid Hornträskgruvan sker dels via ett antal grundvattenrör samt även i avrinnande ytvatten i ett dike (K 12). I miljökontrollen ingår grundparametrar som pH, temperatur, konduktivitet och ett antal metaller, men även kväve och fosfor för att kunna följa ev läckage av näringsämnen från det rötslam som spridits.

För uppföljning av tillståndet i sjön Hornträsket ingår att metallhalterna mäts månadsvis i utloppet, med intervall på vart 3:e år har även mätningar gjorts med sk passiva provtagare i sjön. Det planeras att göras uppföljande biologiska undersökningar i första hand djurplankton, men ev kommer även andra undersökningar att göras då troligen provfisken.

Besök vid Rävlidmyrgruvan

Efter rundvandring vid Hornträskgruvan gick färden vidare till Rävlidmyrgruvan. Där gjorde vi ett kortare stopp och vi stannade på sluttningen ovanför dagbrottssjön. Päivi Pickens från Boliden berättade där vilka undersökningar som gjorts och vad som planeras i fortsättningen. I nuläget har data från yt- och grundvattenundersökningar sammanställts för att skapa en hydrologisk modell av hur vatten transporteras från markområden ovanför dagbrottssjön och vidare genom gråbergsupplaget och sedan mot Hornträsket. Underlaget från modellen kommer att användas för att föreslå konkreta åtgärder. Prioriterat är att minska genomflöde och utläckage från gråbergsupplaget.

Bild 5. Samling vid Rävlidmyrgruvan för genomgång av Päivi.

För minska läckaget kalkas dagbrottet och för att få ett stabilt pH, kalkningen görs när det är homogen temperatur för att det ska bli bra omblandning. En lättare mobil reningsanläggning med passiv teknik, kommer även kanske att provas under sommaren.

Miljöuppföljning av Rävlidmyran sker i två diken, ett rakt norr om dagbrottet och ett dike som mynnar i viken. Uppföljning sker även i ett antal grundvattenrör.

Bild 6. Vattenfyllda dagbrottet vid Rävliidmyrgruvan i förgrunden och i bakgrunden ses sjön Hornträsket.

Lunch i Vormsele

Efter besöken vid Hornträsket åkte vi till Vormsele där ordnade Göran Fjällström en god lunch åt oss alla. I vacker miljö i skön skugga kunde vi äta vällagade hamburgare.

Bild 7. Lunch i Vormsele, Göran Fjällström lagar hamburgare till hungriga deltagare.

Besök vid Vormbäcken, Kvarnforsen en flottledsåterställd sträcka

Dagens sista mål var en syn av Vormbäcken. Daniel Holmqvist berättade inledningsvis hur man kan se att Vormbäcken är flottledsrensad vid Vormheden. Detta syns bl a genom att i strandkanten ligger en vall av stenar och block, dessa har schaktats bort ur bäcken med bandtraktor. Detta gör att bäcken att vattnet rinner en rakare väg, vattnet har fått ett mer laminärt flöde. I en opåverkad bäck finns det kvar block och stenar fåran som tvingar vattnet att rinna runt och det bildas bakvatten, men även partier högre vattenhastighet. Kort sagt vattenmiljön har en större variation med fler ståndplatser och lekområden för fisk och dessutom är vattenytan större i opåverkat vattendrag.

Bild 8. Daniel Holmqvist berättar om flottledsåterställning av Kvarnforsen i Vormbäcken.

Daniel berättade att vid återställning försöker man i första hand att återföra det material som lagts upp på land, men på vissa ställen har försök har även större block som transporterats till vattnet för att komplettering.

I nuläget har Lidsbäcken samt Vormbäcken nedströms Vormträsket till Vindöälven återställts med enligt den bästa kunskap. Inom Vindeln River Life planerar man även att återställa Rökån samt även Holmtjärnsbäcken.

Vormbäcken har varit en bäck med mycket fisk både harr och öring. Harren är enligt Göran på stark tillväxt och de återställningar som gjorts torde öka förutsättningarna avsevärt.

Bild 9. Bild av Kvarnforsen, sten som tidigare legat i strandkant eller uppe på land har återförts i vattnet.

Sammanfattningsvis tror jag att alla tyckte att dagen var mycket intressant och att det var bra väder gjorde inte saken sämre. Jag vill även framföra ett tack till Anton, Paivi och Daniel för de intressanta och kunniga beskrivningarna av exkursionsmålen. Ett stort tack till även Göran som ställde upp som en kompetent grillmästare.

Nästa möte för Vormbäckens samverkans grupp föreslår jag att det hålls antingen i slutet av detta år eller i början av år 2014. Då blir det presentationer och diskussioner inomhus, troligen i Vormsele. Jag skickar en inbjudan i god tid.

Sommarhälsningar!

Hans-Erik Johansson

Miljöanalysfunktionen- Vattenförvaltning

010 – 225 43 52 (obs Länsstyrelsen har bytt till 010-nummer)

0730-72 73 22